

TÜBİTAK 1991 BİLİM-HİZMET-TEŞVİK ÖDÜLLERİ SAHIPLERİNİ BULDU

Necatî SUNGUR

Bilginin, özellikle çağımızda, baş döndürücü bir hızla artışı yaşadığımız dünyayı da aynı oranda hızla değiştirmektedir. Bu bilgi çağı, itici gücünü hızlı bir bilimsel gelişmeden ve onun ürünü olan ileri teknolojilerden almaktadır.

Bilime evrensel ölçülerde katkıda bulunabilmenin büyük özveri ve sabır gerektiren çok zahmetli bir iş olduğu bilinen bir gerçektir. Bilim adamları için bu özverili uğraşın en değerli ödülü, ulusal ve uluslararası boyutlarda gösterilen takdirlerdir.

1966 yılından beri, ödülün en etkili teşvik unsuru olduğunun bilincinde olan TÜBİTAK, bilime katkıda bulunan değerli bilim adamlarımızı ödüllendirmektedir. TÜBİTAK 1991 Bilim-Hizmet-Teşvik Ödülleri de 13 Aralık 1991'de İTÜ Ayazağa Kampüsü'nde yapılan törenle sahiplerine verildi.

Ödül alan bilim adamlarımızın isimleri şöyle:

BİLİM ÖDÜLÜ ALANLAR: Prof.Dr.Burak Erman, Prof.Dr.Ali Cumhur Ertekin, Prof.Dr. S.Oğuz Kayaalp, Prof.Dr. Hakkı B.Ögelman, Prof.Dr. B.Mutlu Sümer, Prof.Dr. Ayhan Ulubelen.

HİZMET ÖDÜLÜ ALANLAR: Ord.Prof.Dr. Raptı Berker, Prof.Dr. Remziye Hisar, Mehmet Ozan Sungur.

TEŞVİK ÖDÜLÜ ALANLAR: Doç.Dr. Selçuk Ş.Bayın, Doç.Dr. Can Fuat Delale, Prof.Dr. Yiğit Gündüç, Doç.Dr. Mümtaz İşcan, Doç.Dr. Füsün Sipahiler, Prof.Dr. Levent Toppare.

Bu sayımızdan itibaren ödül alan değerli bilim adamlarımızı sizlere tanıtacağız. İlk olarak Hizmet Ödülü alan Prof.Dr. Remziye Hisar'ı, Haziran 1988'de Prof.Dr. Ali Alpar'ın kendisiyle yaptığı röportajdan alıntılarla birlikte tanıtıyoruz.

ENTERESAN BİR KÖK

"Bir gün Silvan Savcılığı'ndan bir mektup ve beraberinde bir paket geldi. İçinde kök parçaları vardı. Savcının dediğine göre, orda bazı kişiler sevmedikleri düşmanlarına iftira etmek için bu kökü dövüp kollarına koyuyorlar ve ondan sonra kendilerinin hastaneye girdiklerini insanları tarafından dövüldüğünü iddia ederek adliyeye müracaat ediyorlardı. Ben de mevzuu enteresan gördüm; bu nevi muayenelerde âdet olduğu üzere kökü dövdüm ve tüyleri dökülmüş tavşanların sırtında muayene etmek istedim. Fakat hayvanlar tahammül etmedi, kabil değil koyamadım ve bunun üzerine ben kendi kolumda deneyeyim dedim. Orda "herhalde zararlı olsa insanlar kendileri

1991 TÜBİTAK Hizmet Ödülü Prof.Dr.Remziye HİSAR'ın

1902 yılında İstanbul'da doğan Prof.Dr. Remziye Hisar, İstanbul Kız Muallim Mektebi'nden birincilikle mezun olduktan sonra, Paris Üniversitesi'nde Kimya dalında lisans eğitimi görmüş; Genel Kimya ve Genel Fizik Sertifikaları almıştır. 1929-1930 yılları arasında Erenköy Kız Lisesi'nde Kimya öğretmenliği yapan Prof.Dr. Hisar, 1930-1933 yılları arasında M.E.B. Yurt Dışı Doktora Bursu'ndan yararlanmış; Paris, Sorbon Üniversitesi'nde Doktorasını tamamlayarak 1933 yılında İstanbul Üniversitesi'nde Kimya Doçenti olarak göreve başlamıştır. 1936 yılına kadar bu görevi sürdüren Prof.Dr. Hisar, 1936-1942 yılları arasında Hıfzıssıhha Muessesesi Farmakodinami Şubesi'nde Kimya Mühürhanlığı görevinde bulunmuştur.

1942-1947 yılları arasında İstanbul Üniversitesi, Eczacılık Okulu, Analitik Kimya ve Toksikoloji Doçentliği görevini sürdüren Prof.Dr. Hisar, 1947 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi, Makina Fakültesi, Kimya Kürsüsü Doçentliği yapmıştır. 1959 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi, Maden Fakültesi, Kimya Kürsüsü Profesörlüğü görevine atanmış Prof.Dr. Remziye Hisar, 1955 yılında Fransa'da "Officiel Academic" Nişanı'na layık görülmüştür.

Halen emekli olan Prof.Dr. Remziye Hisar'ın yurt dışında yayınlanmış 23 yayını vardır.

üzerinde tatbik etmezlerdi" diye düşünerek koluma koydum. Öğle yemeğinde eve çıkmak üzere palto mu da giydim. Fakat yolda müthiş bir kaşını ve yanma hissiyle rahatsız oldum. Açtım baktım, henüz çürük rengi yok. Daha olmamış dedim, bir daha kapadım. Böylece bir buçuk saat tittim. Fakat çıkardığım zaman kolum mahvolmuştu. Baştanbaşa yara ve bu yara bir buçuk sene sürdü. Yeri de sonra uzun müddet kaldı. Sonra ben bu vakayı Fransa'da azası olduğum Bulletin Societe Chimique'e gönderdim. Orada kolumdaki yara izi ile beraber basıldı. Bünyesini maalesef tayin edemedim. O zaman elimdeki vasıtalar kifayet etmiyordu. Fransa'da çok alâkadar olan eczacı mektebinden bir profesör bana mek-

ŞUBAT AYININ İLGİNÇ GÖK OLAYLARI

Zekeriya MÜYESSEROĞLU*

1992 yılının, artık yıl olması nedeniyle Şubat ayı bu yıl 29 gün sürecektir. Herhangi bir tutulmanın meydana gelmeyeceği bu ay içinde, Güneş, Oğlak (Capricornus) takımyıldızında bulunacak ve ay boyunca günler 1 saat 37 dakika uzayacaktır.

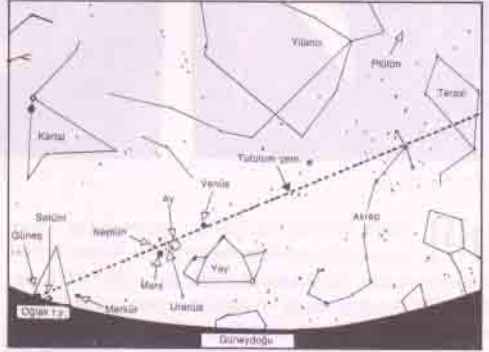
Gezegene şöyle bir baktığımızda, Jüpiter ve Plüton dışındakilerin Güneş'e çok yakın olduklarını görmekteyiz (Şekil-1). Şekilden de görüldüğü gibi gecelerimizi sadece Jüpiter (parlaklığı, -2 kadır) süsleyecektir. Merkür, ayın ikinci haftasında Güneş'in doğusuna geçerek ondan az sonra doğacak ve 23 Şubat'tan sonra da 19 Mart'a kadar akşamları görülebilecektir. Çoğu gezegenin gök yüzünde bir bölgede bulunmaları, onların sıklıkla "kavuşum konumu"na gelmelerini sağlayacaktır. Güneş doğmadan az önce doğu ufkunda, 19 Şubat'ta Venüs ile Mars'ın, 29 Şubat'ta da Venüs ile Satürn'ün birbirlerine yaklaşmaları görülebilir.

Şekil-2, Ankara için 1 Şubat 1992 tarihinde saat 7.00'da gezegenlerin takımyıldızları arasındaki yerlerini göstermektedir. Ayın ilerleyen günlerinde, Merkür'ün Güneş'in doğusuna geçmesi dışında, bu konumlar genel olarak korunacaktır. Şekil-2'ye baktığımızda, Plüton'un dışındaki tüm gezegenlerin Güneş ile bir doğru boyunca sıralandığı görülmektedir. "Tutulum (ekliptik) çemberi" denilen bu doğru, Güneş'in bir yıl boyunca gök küresi üzerinde çizdiği çemberin izdüşümüdür. Buradan da anlaşılacağı gibi, Plüton'un dışındaki gezegenlerin yörüngeleri, tutulum çemberi ile hemen hemen çakışmıştır. Geçtiğimiz aylarda Yay (Nişancı) takımyıldızında olan Güneş'in Şubat'ta Oğlak'ta, önu-

* A.Ü.F.F., Astronomi ve Uzay Bilimleri Bölümü.

Şekil 1:

Şekil 2:

müzdeki aylarda da Kova takımyıldızında olacağını, yine bu çember üzerinde görmek mümkündür.

Uydumuz olan Ay, Şubat'ın 3'ünde yeniay, 11'inde ilkdördün, 18'inde sondördün ve 25'inde dolunay evrelerinde olacaktır. Ay, 1 Şubat'ta Mars ile 3 Şubat'ta Merkür ve Satürn ile ve 19 Şubat'ta, Jüpiter ile kavuşum konumunda olacaktır. Diğerleri Güneş'e çok yakın olduklarından, ancak Jüpiter ile olan kavuşum gözlenebilecektir.

tup yazdı. Ona bu kökleri ve köklerden çıkardığım billuri iğneler manzarasında turuncu müessir maddeyi gönderdim. Orada yapılan analiz spektralle bunun bir difenol olduğu ve bünyesi tayin edildi. Fransa'da kolumdaki yara ile beraber yayınlandı."

VİTAMİNLERLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

"Bir buçuk sene Türkiye'de C vitamini araştırmasını sistemli olarak yaptım. Karadeniz portakallarından Dörtiyol portakallarına kadar. Meyvenin değişik bölümlerinde bile vitamin dağılımının değiştiğini gösteren neticeler aldım. Bu araştırmalarım Hıfzıssıhha Enstitüsü Mecmuası'nda 70 sahifelik bir makale olarak neşredildi: 'Meyvelerimiz ve Sebzelerimizde Vitamin C Miktarları'.

Ben çocukken, annem çocuklardaki raşitizme karşı sütüme kaynarken iki üç tane mahlep atardı.

Ben buna hiç inanmazdım kocakarı ilâcı diye. Sonra vitaminlerin çok küçük miktarlarda olduğunu düşünce antirâşitik vitamin D olması ihtimalini düşündüm ve mahlep taneleri üzerinde de araştırmalar yaptım. Evvelâ mahlebin tanelerindeki yağı ayırdım. Ve orada hakikaten vitamin D'nin kimya reaksiyonları ile mevcut bulunduğunu gösteren tecrübeler yaptım..."

(Bu pasajların alındığı röportaj Haziran 1988'de A.Alpar tarafından teybe alınmıştır.)

Bir bugün, iki yarına bedeldir.